

DUŠAN KLEPAC

**NOVI SISTEM
UREĐIVANJA
PREBORNIH
ŠUMA**

NOVI SISTEM UREĐIVANJA PREBORNIH ŠUMA

akademik DUŠAN KLEPAC

**"Hrvatske šume", javno poduzeće za
gospodarenje šumama i šumskim zemljištima
u Republici Hrvatskoj, p. o. Zagreb**

Pretisak

Zagreb, 1997.

Izdavač:

"Hrvatske šume", javno poduzeće za
gospodarenje šumama i šumskim zemljištima
u Republici Hrvatskoj, p. o. Zagreb

Direkcija Zagreb,

10000 Zagreb, Lj. F. Vukotinovića 2

Telefon: +385 1 448 611

Telefaks: +385 1 4551 138

Za izdavača:

Anđelko Serdarušić, dipl. inž.

Grafička obrada:

Ratko Matošević

Naklada:

500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 630*2

KLEPAC, Dušan

Novi sistem uređivanja prebornih šuma

/Dušan Klepac. - Zagreb : Hrvatske šume, 1997.

- 40 str. : ilustr. ; 24 cm

Bibliografija: str. 36.

ISBN 953-6253-10-0

970304109

Zagreb, 1997.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	1
UVOD	2
PROBLEM	2
METODA RADA.....	3
NORMALE ZA JELOVE PREBORNE ŠUME	6
NORMALE ZA BUKOVE PREBORNE ŠUME	15
KONSTRUKCIJA NORMALNOG STANJA PRIJE I POSLIJE SJEČE.....	18
PRIMJENA NORMALA	21
OBRAČUN ETATA.....	21
OBRAČUN ETATA "IZ VELIKOGA U MALO"	22
OBRAČUN ETATA "IZ MALOGA U VELIKO"	22
REALIZACIJA ETATA.....	22
REGENERACIJA	30
KOMPARACIJA MINIMALNIH DRVNIH MASA POSLIJE SJEČE (INSTRUKCIJA 1937) I NORMALNIH DRVNIH ZALIHA.....	31
ZAVRŠNA RAZMATRANJA.....	32
LITERATURA.....	36

PREDGOVOR

Hrvatsko šumarstvo je staro. Ono je izraslo iz europskog šumarstva poglavito poslije Zakona o šumama kojeg je donio Franjo Josip I. 3. prosinca 1852. za cijelu austrougarsku monarhiju. Posebnim carskim patentom od 24. lipnja 1857. Zakon o šumama 1852. stavljen je u život u Hrvatskoj i Slavoniji 1. siječnja 1858, a u Vojnoj krajini 17. srpnja 1886. U to vrijeme u Hrvatskoj i Slavoniji bilo je 1 532 516 ha šuma od čega je na općinske, gradske, zemljišnih zajednica i imovnih općina (takozvane šume pod osobitim javnim nadzorom) otpalo 52 %. Zato je Zakon o šumama 1852. poklonio veliku pažnju tim šumama i zahtijevao za njihovo gospodarenje ustanovljenje gospodarske osnove.

To je još više došlo do izražaja u zakonskim odredbama hrvatske vlade od 1894, u kojima se propisuje "akademička naobrazba" za šumsko-tehničku službu kod političke uprave i obavezno sastavljanje gospodarske osnove za gospodarenje u šumama pod osobitim javnim nadzorom. 9 godina kasnije Odjel za unutarnje poslove Kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade u Zagrebu donio je naredbu br. 23 152 od 23. IV 1903. s posebnim "Naputkom" glede sastavka gospodarskih osnova odnosno programa za šume pod osobitim javnim nadzorom.

Naputak od 1903. vrijedio je za spomenute šume do 1945. i odigrao povjesnu ulogu u hrvatskom šumarstvu. Po njemu je sastavljeno nekoliko stotina gospodarskih osnova i to po načelu rašestarenja u visokim regularnim šumama, a po normalama u prebornim šumama.

Poslije 1945. dolazi u našoj zemlji do unifikacije šumskog posjeda iz čega je rezultiralo jedinstveno uređivanje šuma za sve šume bez razlike. Na taj su način stare hrvatske normale za preborne šume odbačene a mjesto njih primjenjivale su se takozvane "minimalne drvene mase" koje moraju ostati poslije sječe (Instrukcija od 1937). Takav način uređivanja šuma imao je opravdanje u onim prebornim šumama u kojima je bila nagomilana velika drvena zaliha, primjerice u Bosni i Lici. No kad je tijekom vremena drvena zaliha smanjena, postavilo se pitanje da li su sječe u prebornim šumama prejake i da li su postojeće drvene zalihe na panju premalene ili prevelike. Koje su to optimalne drvene zalihe? Odgovor na to pitanje dao je 1961. D. Klepac u posebnoj studiji "Novi sistem uređivanja prebornih šuma", koju je objavila tadašnja Poljoprivredno-šumarska komora u Zagrebu.

Načelo "Novog sistema" sastoji se u tome da se u šumi uspostave optimalne drvene zalihe koje omogućuju trajno pomlađivanje i daju najpovoljniji prirast. Prirast se mjeri, a etat se određuje na temelju usporedbe konkretne drvene zalihe s normalnom (optimalnom) i izmjenjenog prirasta.

Novi sistem uređivanja prebornih šuma prihvatila je svojevremeno hrvatska taksacija na Rijeci, a jedan njezin uvaženi taksator pokojni ing. S. Škopac prilagodio je Klepčeve normale za mješovite jelove i bukove preborne šume (Šumarski list br. 5-6/1963). Nakon toga je Sekretarijat za šumarstvo bivšeg Izvršnog vijeća SR Hrvatske svojim rješenjem od 12. II 1963. br. 05-441/2 propisao Klepčev "Novi sistem" za uređivanje prebornih šuma u Hrvatskoj.

Kasniji pravilnici o načinu izrade šumskogospodarskih osnova iz godine 1976, 1981. i 1985. i dalje usvojili su uglavnom načelo normala u uređivanju prebornih šuma ali u provedbi tog načela postoje danas različiti načini i različita shvaćanja koja u praktičnom uređivanju prebornih šuma stvaraju određene teškoće i nejasnoće. To je razlog da "Hrvatske šume" objavljuju u cijelosti pritisak izdanja D. Klepca, Novi sistem uređivanja prebornih šuma, Zagreb, 1961, u nadi unapređenja i poboljšanja uređivanja prebornih šuma u Hrvatskoj.

DIREKTOR

"HRVATSKIH ŠUMA", p.o. ZAGREB

Andelko Serdarušić, dipl. ing. šum.